

Науково-дослідний інститут приватного права
і підприємництва імені академіка Ф. Г. Бурчака
НАПрН України

Навчально-науковий юридичний інститут

Прикарпатського національного університету
імені Василя Стефаника

**ЗМІНИ У КОРПОРАТИВНОМУ
ЗАКОНОДАВСТВІ В ПЕРІОД
ДІЇ ПРАВОВОГО РЕЖИМУ
ВОЄННОГО СТАНУ В УКРАЇНІ**

ЗБІРНИК НАУКОВИХ ПРАЦЬ
за матеріалами
**XX Міжнародної науково-
практичної конференції**

30 вересня 2022 року

м. Івано-Франківськ, 2022

УДК 347(477)(082)
ББК 67.9 (4Укр)404я43
З 69

Рекомендовано до друку Вченою Радою Науково-дослідного інституту приватного права і підприємництва імені академіка Ф. Г. Бурчака НАПрН України (протокол № 9 від 28.09.2022 року).

Редакційна колегія:

- О. Д. Крупчан** – доктор юридичних наук, академік НАПрН України, директор НДІ приватного права і підприємництва імені акад. Ф. Г. Бурчака НАПрН України;
- В. А. Васильєва** – доктор юридичних наук, професор, директор навчально-наукового юридичного інституту Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника, головний науковий співробітник Лабораторії проблем корпоративного права НДІ приватного права і підприємництва імені акад. Ф. Г. Бурчака НАПрН України;
- М. К. Галянич** - доктор юридичних наук, професор, член-кореспондент НАПрН України, завідувач відділу проблем приватного права НДІ приватного права і підприємництва імені акад. Ф. Г. Бурчака НАПрН України;
- Л. В. Сіцук** - кандидат юридичних наук, доцент, завідувач Лабораторії проблем корпоративного права НДІ приватного права і підприємництва імені академіка Ф.Г.Бурчака НАПрН України.

К68 Зміни у корпоративному законодавстві в період дії правового режиму воєнного стану в Україні [текст]: Збірник наукових праць за матеріалами XX Міжнародної науково-практичної конференції (30 вересня 2022 року, м. Івано-Франківськ) / НДІ приватного права і підприємництва імені акад. Ф. Г. Бурчака НАПрН України; за ред. д-ра юрид. наук В. А. Васильєвої. Івано-Франківськ, 2022.

У збірник включені тези наукових доповідей учасників Міжнародної науково-практичної конференції, організованою Лабораторією проблем корпоративного права Науково-дослідного інституту приватного права і підприємництва імені академіка Ф. Г. Бурчака НАПрН України спільно з навчально-науковим юридичним інститутом Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника та проведеною 30 вересня 2022 року. У тезах доповідей висвітлюються результати наукових досліджень змін у корпоративному законодавстві держави в період дії правового режиму воєнного стану в Україні.

Для студентів, слухачів, курсантів юридичних факультетів, науковців, практичних працівників та всіх зацікавлених осіб.

ISBN 978-617-8084-14-1

- © Науково-дослідний Інститут приватного права і підприємництва імені академіка Ф.Г.Бурчака НАПрН України, 2022
- © Навчально-науковий юридичний інститут Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника», 2022

витку підприємницької діяльності, яка може суттєво сприяти розвитку суб'єктів господарювання, залучити іноземних інвесторів, для яких відповідна правова конструкція давно вже не є новою.

1. *Про стимулювання розвитку цифрової економіки в Україні: Закон України від 15 липня 2021 року*

№ 1667-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1667-20#Text>

2. *Про товариства з обмеженою та додатковою відповідальністю: Закон України № 2275-VIII від 6 лютого 2018 року / Відомості Верховної Ради (ВВР), 2018, №13, Ст. 69.*

3. *Цивільний кодекс України від 16 січня 2003 року / Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2003, №№40-44, ст. 356.*

Коструба А.В.

*доктор юридичних наук, професор,
професор кафедри цивільного права
Навчально-наукового юридичного
інституту Прикарпатського національного
університету імені Василя Стефаника*

ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ КОРПОРАТИВНОГО ЗАКОНОДАВСТВА УКРАЇНИ НА СУЧАСНОМУ ЕТАПІ ДЕРЖАВОТВОРЕННЯ

1. На жаль стан розвитку корпоративного законодавства України залишає бажати кращого. Не зважаючи на інтенсифікацію законотворчого процесу в Україні в цій сфері ми не можемо з упевненістю сказати, що численні зміни нормативного масиву мають під собою розумне підґрунтя. Серед умов – ситуативний характер змін, його безсистемність, політична заангажованість нормотворчого процесу, що обумовлене можливістю отримання економічних преференцій від бюджету на шкоду цілісності багатьох сталих юридичних конструкцій, які використовуються в сфері приватного життя людини. Все це створює «химерний калейдоскоп» законодавчих протиріч, який руйнує не тільки теорію цивільного права, але перешкоджає ефективному правозастосуванню.

2. Наведене свідчить, що корпоративне законодавство України потребує свого суттєвого реформування. Особливо гостро стає питання в контексті виконання міжнародних зобов'язань України, встановлених Угодою про асоціацію між Україною та Європейським Союзом з атомної енергії (2014 рік).

Аналіз динаміки розвитку корпоративного законодавства України в періодизації 2000 – 2022 років дозволяє виявити тенденції подолання негативних наслідків «хаосу дезорієнтованого нормотворення» що є одним із викликів часу, що стоїть перед нашою країною сьогодні.

Серед таких ми визначено наступні: (1) Уніфікація корпоративного законодавства України; (2) Координація корпоративного законодавства України; (3) Диференціація корпоративного законодавства України; (4) Забезпечення інтересів учасників корпорації; (5) Цифровізація корпоративного законодавства України; (6) Стимулювання соціальної відповідальності корпорації; (7) Гармонізація корпоративного законодавства з правом ЄС.

3. Під уніфікацією корпоративного законодавства України слід мати на увазі встановлення загальних правил регламентації корпоративних відносин в Цивільному кодексі України. На жаль, норми глави 7 Цивільного кодексу України мають переважно бланкетний характер (стаття 80 - 83), що створює умови для аномії структурної цілісності кодексу та призводить до появи нормативних актів індивідуально-предметного правового регулювання (Закон України «Про акціонерні товариства», Закон України «Про фермерське господарство», Закон України «Про сільськогосподарську кооперацію», Закон України «Про товариства з обмеженою та додатковою відповідальністю»), які перебувають в протиріччі між собою.

4. Необхідність окремої нормативної регламентації діяльності організаційно-правових форм юридичних осіб не викликає сумніву та має відповідну традицію нормотворення. Проте важливим стає процес координації таких правових актів з Цивільним кодексом України для уникнення протиріч між ними та дисоціації нормативних приписів останнього. Серед таких протиріччя можемо відзначити: (а) невідповідність спеціального закону нормам Цивільного кодексу України (стаття 33 Закону України «Про

акціонерні товариства» і стаття 98 Цивільного кодексу України); (б) суперечність норм спеціальних нормативно-правових актів між собою (стаття 40 Закону України «Про акціонерні товариства» і стаття 33 Закону України «Про товариства з обмеженою і додатковою відповідальністю»). Вказане вимагає координації корпоративного законодавства України відповідно до приписів Цивільного кодексу України, який має містити в собі відповідні норми-принципи.

5. Диференціація корпоративного законодавства України передбачає варіативність його застосування відносно конкретних організаційно-правових форм юридичних осіб. Таким підхід є виправданим оскільки кожна організаційно-правова форма юридичної особи має відповідні структурні відмінності, що в деяких випадках потребує окремого нормативно-правового регулювання.

6. Законом України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо підвищення рівня корпоративного управління в акціонерних товариствах» від 23 березня 2017 року запроваджено механізм облігаторної консолідації контролю корпорації.

Юридична регламентація механізму облігаторної консолідації корпоративного контролю (squeeze-out/sell-out) зумовлена необхідністю імплементації Директиви 2004/25/ ЄС Європейського Парламенту та Ради в межах виконання Угоди про асоціацію між Україною та Європейським Союзом, яка передбачає створення умов для концентрації акціонером, якому належить більше ніж 95 % акцій публічних акціонерних товариств, всіх акцій такого товариства шляхом запровадження інституту публічної вимоги до продажу акцій міноритаріїв (squeeze-out) та надання права міноритарним акціонерам вимагати від акціонера – власника домінуючого контрольного пакета акцій товариства обов'язкового придбання за справедливою ціною акцій, що їм належать (sell-out).

Забезпечення захисту прав учасників корпоративних відносин в умовах облігаторної консолідації корпоративного контролю вимагає встановлення справедливих умов, однією з базових серед яких стає визначення дійсної справедливої вартості незначного пакета акцій, який підлягає примусовому відчуженню на користь вигодонабувача як за ініціативою його власника (sell-out), так і за ініціативою власника домінуючого контрольного пакета акцій

(squeeze-out). Переважно дотримання балансу інтересів учасників корпоративних юридичних відносин у цій сфері досягається саме безконфліктністю механізму ціноутворення вартості акцій.

Слід зазначити, що справедлива ціна характеризує об'єктивну вартість акції, що враховує економічні показники діяльності корпорації, які визначають перспективу її розвитку. У такому разі корпорація підлягає оцінці як суб'єкт відносин у відповідній сфері. Її оцінка як сукупність активів чи то зобов'язальних вимог зі сплати дивідендів не відображає її економічну цілісність. Забезпечення результату діяльності корпорації досягається сукупністю дій її економічної поведінки.

Не викликає сумніву, що нормативна вимога про встановлення фіксованої ціни не може відповідати критерію справедливого балансу інтересів всіх учасників процесу облігаторної консолідації.

7. Під цифровізацією слід розуміти створення умов ефективної взаємодії учасників корпоративних юридичних відносин в середовище, позбавленому персональної фізичної взаємодії, що надає можливості їх реалізації в дистанційному режимі, з використанням цифрових ресурсів (токенізація цифрових активів, використання модельних статутів).